

Ключові слова: викладач, змішане навчання, метакогнітивні стратегії, професійний розвиток, саморегульоване навчання.

Література

- Hartman, H. J. (ed.). (2002). Metacognition in Learning and Instruction. *Theory, Research and Practice*, 149–172. <https://doi.org/10.1007/978-94-017-2243-8>
- Johnson, E. B. (2002). *Contextual and Learning*. Corwin Press. INC. A Sage Publications Company. Thousand Oaks California.
- Leu-Severynenko, S., Pukhovska, L., Bilousova, N., & Petrenko, L. (2023). Models of teacher professional development: Ukrainian and foreign experience in open education. *Inequality, Informational Warfare, Fakes and Self-Regulation in Education and Upbringing of Youth. Youth Voice Journal, 1*, 49–58.
- Ponomarov, O. S. (2023). Realising the Potential of Digital Educational Services and Resources in the Context of the Development of Blended Learning Technologies. *Pedagogical Sciences: Theory and Practice, 2*, 136–140. <https://doi.org/10.26661/2786-5622-2023-2-19>

МЕДІАЦІЯ ЯК НАВЧАЛЬНА СТРАТЕГІЯ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ

Світлана Печенізька, к.філол. н., доцент

Інститут педагогіки НАПН України
м. Київ, Україна

У сучасному полікультурному світі метою навчання іноземних мов, зокрема англійської – всесвітньо визнаної мови міжнародного спілкування – стає використання її як універсального інструменту в діалозі культур і цивілізацій. Це викликає потребу формування відповідної іншомовної соціокультурної компетентності та перегляд традиційних підходів до навчання в освітніх закладах, оскільки йдеться не лише про опанування мови, але й іноземної культури. Саме тому зараз у сфері освіти України все більшої популяризації у закладах загальної середньої та вищої освіти набуває поняття «медіації» як навчальної стратегії глибокого розуміння мови й іншомовної культури (у процесі як

вербального, так і невербального спілкування з іноземцями). Так, згідно з Загальноєвропейськими Рекомендаціями з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання “Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment” (2020), «медіація» може трактуватися як «процес проникнення в мову (“*linguaging*”) через фасилітацію розуміння та комунікації» (Council of Europe, 2020, p. 35). Зазначена методична проблема є відносно новою: зарубіжні науковці почали її обговорювати у 1990-х роках. Досліджувалося явище медіації та особливості здійснення медіативної діяльності (Байрам М.), зокрема її психологічні аспекти (Віаджіо С.), було визначено компоненти змісту медіації, а також функції міжкультурного медіатора (Зарате Ж.). Серед вітчизняних науковців проблему медіації у процесі навчання іноземних мов досліджували: Волік В. (письмові форми медіації для підготовки студентів-фахівців: запропоновано систему медіативних стратегій), Пасічник О. (медіація як особливий вид комунікативної навчальної діяльності, діяльність медіатора), Швороб Л. (міжкультурний підхід у навчанні іноземних мов та роль вчителя-медіатора). Цей перспективний стратегічний освітній напрям вимагає подальших і глибоких досліджень, оскільки потреба у формуванні вмінь тлумачення міжкультурних відмінностей залишається актуальною для наших громадян, особливо зараз, коли багато українських сімей змушені були виїхати через війну за кордон та стикнулися з проблемами міжкультурної комунікації й інтеграції. Це обумовлює необхідність формування стратегічних умінь медіативної діяльності як учнів, студентів, так і вчителів іноземних мов в Україні, так само як і потребу визначення відповідної системи вправ і завдань у сучасних підручниках іноземних мов задля досягнення цієї мети.

Отже, оволодіння іншомовною соціокультурною компетентністю передбачає засвоєння необхідного мінімуму соціокультурних знань, а також системи навичок і вмінь узгоджувати свою поведінку у відповідності до комунікативних завдань, враховуючи можливі розбіжності трактування окремих значень у різних культурах, що відображається в особливостях перекладу, у вербальному та невербальному спілкуванні. Наприклад, на запитання “How are you?” англійці не чекають розгорнутої детальної відповіді – це скоріш ввічлива форма вітання, стандартний обмін любязностями за етикетом, що зазвичай зводиться до нейтрального: у всіх все “OK”, а “Nice to meet you!” використовується тільки один раз у процесі знайомства, а не кожного разу під час зустрічі (як могло б здатися

завдяки дослівному перекладу); “Break a leg!” зовсім не означає «Зламай ногу!» (як в буквальному перекладі) – це побажання вдало скласти іспити, а “raining cats and dogs” насправді перекладається як злива, а не про котів/собак, як може здатися з дослівного перекладу, так само як і запрошення від іноземця на «birds and bees» зовсім не означає «пташок і бджілок»... Таких невідповідностей між буквальним перекладом та реальним значенням, яке вкладають носії мови, досить немало через нюансні відтінки значень слів в англійській мові залежно від контексту, тому так важливо перевіряти технічний переклад онлайн-перекладачів, які можуть не завжди доцільно вловлювати контекстне значення, на відміну від реальних фахівців мови – медіаторів (перекладачів, вчителів, філологів), здатних керуватись своїм соціолінгвістичним досвідом, а не тільки набутою лексико-граматичною базою іноземної мови, зчитувати й адекватно транслювати всім учасникам процесу міжкультурної комунікації сутність закладеної в іншомовному повідомленні ідеї, щоб не виникало викривлених трактувань у сприйнятті змісту чи форми. Цей процес глибокого занурення у мову, розуміння і тлумачення її явних і прихованих сенсів на базі вербальної і невербальної взаємодії з урахуванням соціокультурного підґрунтя і називається «медіацією». Тож сучасний вчитель іноземної мови має бути не тільки фасилітатором – наставником, який допомагає учням опанувати формальний аспект іншомовного спілкування, але й медіатором – соціокультурним перекладачем, посередником-розтлумовувачем, здатним також пояснити і неформальні, приховані подекуди за словами, змістові нюанси в інтерпретації носіїв мови. Аби адекватно орієнтуватися в контекстному розумінні іншомовного повідомлення, потрібно самому бути висококласним фахівцем, щоб вміти навчити цього інших. Саме тому термін «медіація» починає набувати все більшої популярності в Україні як новий вектор розвитку освітньої іншомовної сфери – навчальна стратегія формування іншомовної соціокультурної компетентності на уроках іноземної мови протягом всього періоду шкільного навчання, а роль вчителя відповідно поступово має трансформуватися від фасилітатора до медіатора, спрямовуючи фокус на розвиток в учнів стратегічних умінь медіативної діяльності – застосовувати компоненти соціолінгвістичної компетентності для досягнення взаєморозуміння під час усного та письмового спілкування.

Ключові слова: вчитель-медіатор, медіація, міжкультурна комунікація, формування іншомовної соціокультурної компетентності учнів.

Література

- Волік, В. В. (2016). Медіація та її місце у процесі навчання іноземної мови. *Парадигма пізнання: Гуманітарні питання*, 7(18), 14.
- Редько, В. Г., & Пасічник, О. С. (2023). Медіація як вид навчальної діяльності у процесі формування в учнів досвіду іншомовної комунікативної взаємодії. *Навчання іноземних мов у гімназії: Збірник методичних матеріалів для вчителів іноземних мов* (с. 48–54). Тернопіль: Лібра Terra.
- Council of Europe. (2020). Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment – Companion volume. Strasbourg: Council of Europe Publishing.*

ЗАСТОСУВАННЯ СУЧАСНИХ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ІНЖЕНЕРНИХ ВІЙСЬК

Ольга Поворознюк

143 Об'єднаний навчально-тренувальний центр
«Поділля» Сил підтримки Збройних Сил України
м. Кам'янець-Подільський, Україна

Удосконалення освіти активно обговорюється на багатьох науково-педагогічних майданчиках. Цифрова трансформація поширюється і на сферу військової освіти, враховує актуальність підготовки військових кадрів в умовах повномасштабної війни в Україні.

Актуальність військово-професійної підготовки зумовлена повномасштабною війною Росії проти України та щоденними втратами на полі бою, а відтак – необхідністю збільшення чисельності, структури та функцій Збройних сил України, станом і перспективами реформування військово-професійної освіти.

В умовах інформатизації освітнього процесу у військових навчальних закладах у викладачів з'являються зовсім інші, ніж у традиційних моделях навчання, можливості управління пізнавальною діяльністю курсантів. З огляду на це виникає необхідність по-новому вирішувати питання щодо обсягу, якості, кількості та способів отримання та подання навчальної інформації курсантам, які вимагають переосмислення існуючих підходів до проєктування, конструювання та реалізації інформаційних технологій навчання (Моца, 2017).